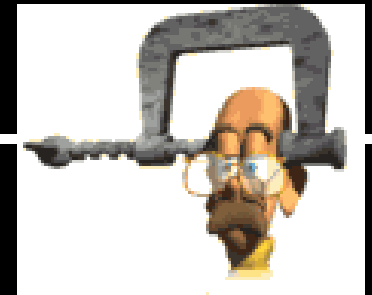

Personální analýza, plánování, strategie

Principy personálního řízení

4. lekce

PhDr. Alena Lubasová, Ph.D.
lubasova@brno-konsens.cz

Lidský potenciál – klíčový faktor pro realizaci strategických cílů

Obsah dnešního tématu:

1. Lidský potenciál organizace
2. Faktory ovlivňující výkonnost lidského potenciálu
3. Stav člověka v průběhu pracovního procesu
4. Vliv lidského potenciálu na plnění strategických cílů
5. Politika lidských zdrojů jako nástroj pro realizaci personální strategie

Literatura k lekci 4.

- 📖 M. Armstrong: Řízení lidských zdrojů. Praha: Grada Publishing 2002,
- 📖 M. Foot, C. Hook: Personalistika. Praha: Computer Press, 2002,
- 📖 E. Bedrnová, I. Nový: Psychologie a sociologie v řízení firmy, Praha: Prospektum 1994
- 📖 M. Kavan: Každému šanci. Praha: Profess, 2002.

@ Přednáška

- 📖 Pozn. : Takto označenou literaturu naleznete v knihovně
- @ Pozn. : Takto označenou literaturu naleznete v IS - v elektronické podobě

1. Lidský potenciál organizace

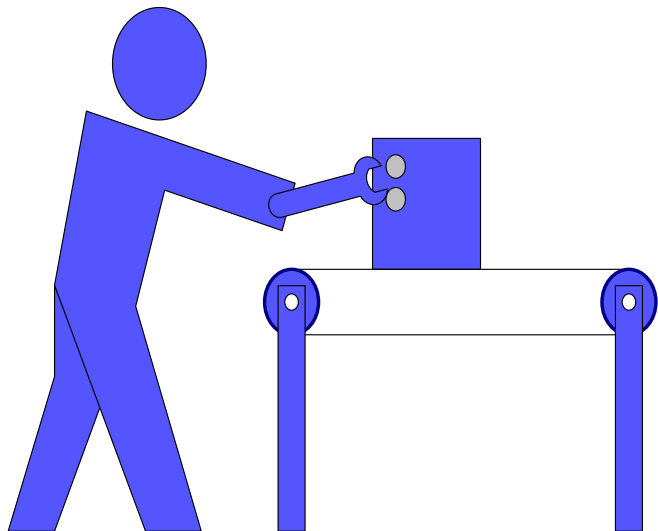

Osobnost člověka v pracovním procesu

Základní premisy:

- Lidé jsou společným prvkem každé organizace.
- Mezi lidským potenciálem a organizací existuje vzájemná závislost.
- Vlivy působící na organizaci se promítají do chování lidí
- Spokojenost či nespokojenost pracovníků se odráží v ekonomické výkonnosti organizace.

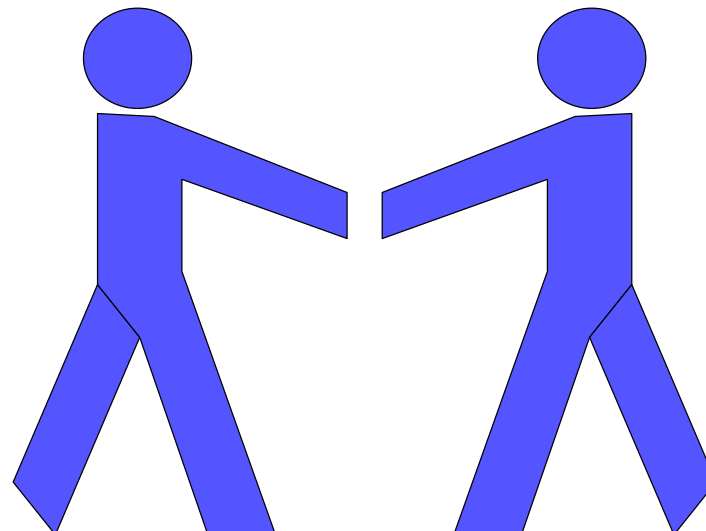
Dvě koncepce přístupu k lidskému potenciálu v organizaci

Technický subsystém - věcný přístup

20.léta - F. Taylor

Technokratický přístup

Sociální subsystém -vztahový přístup

30.léta- E. Mayo

Škola mezilidských vztahů

Lidský potenciál organizace

Lidský potenciál je souhrnem všech možností, schopností a sil člověka, včetně jeho sociálních vztahů, způsobu myšlení, zkušeností, životního přesvědčení a osobní morálky.

Lidský potenciál organizace

Podle Potůčka (1991) se lidský potenciál člení do **6 dílčích charakteristik**:

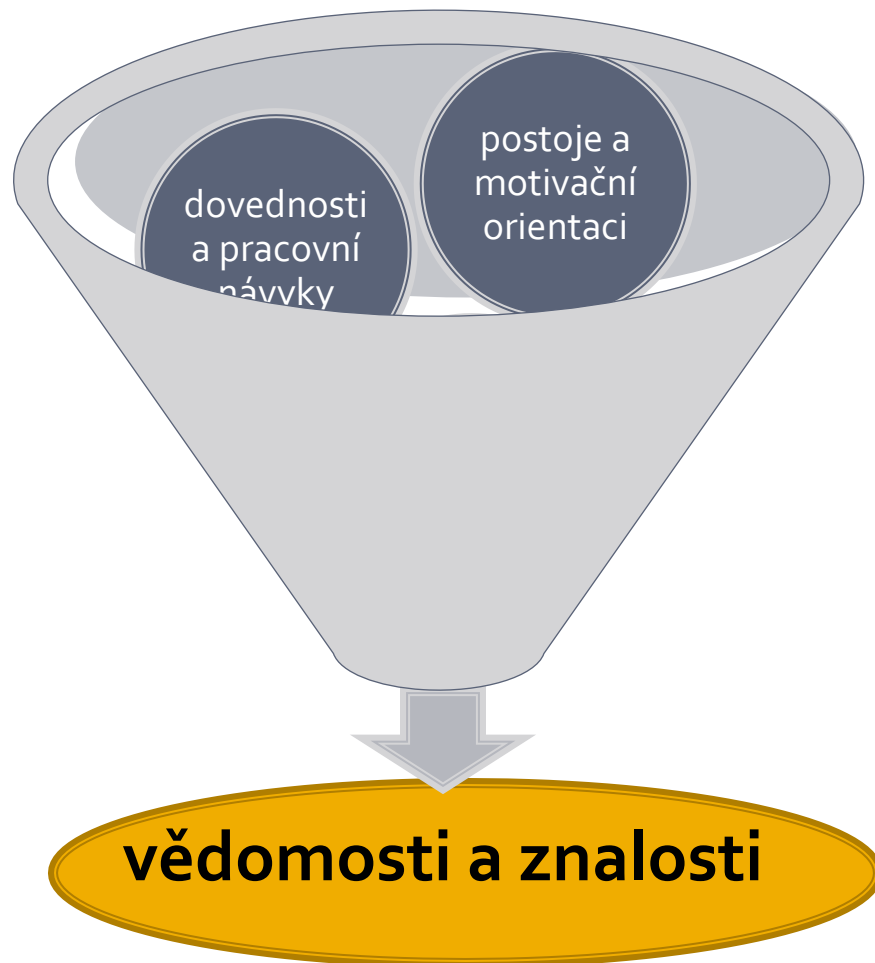
1. potenciál zdraví
2. poznatkový a dovednostní potenciál -
3. hodnotově orientační potenciál -
4. sociálně-participační potenciál
5. individuálně integrativní a regulační potenciál -
6. tvořivý potenciál

Lidský potenciál organizace

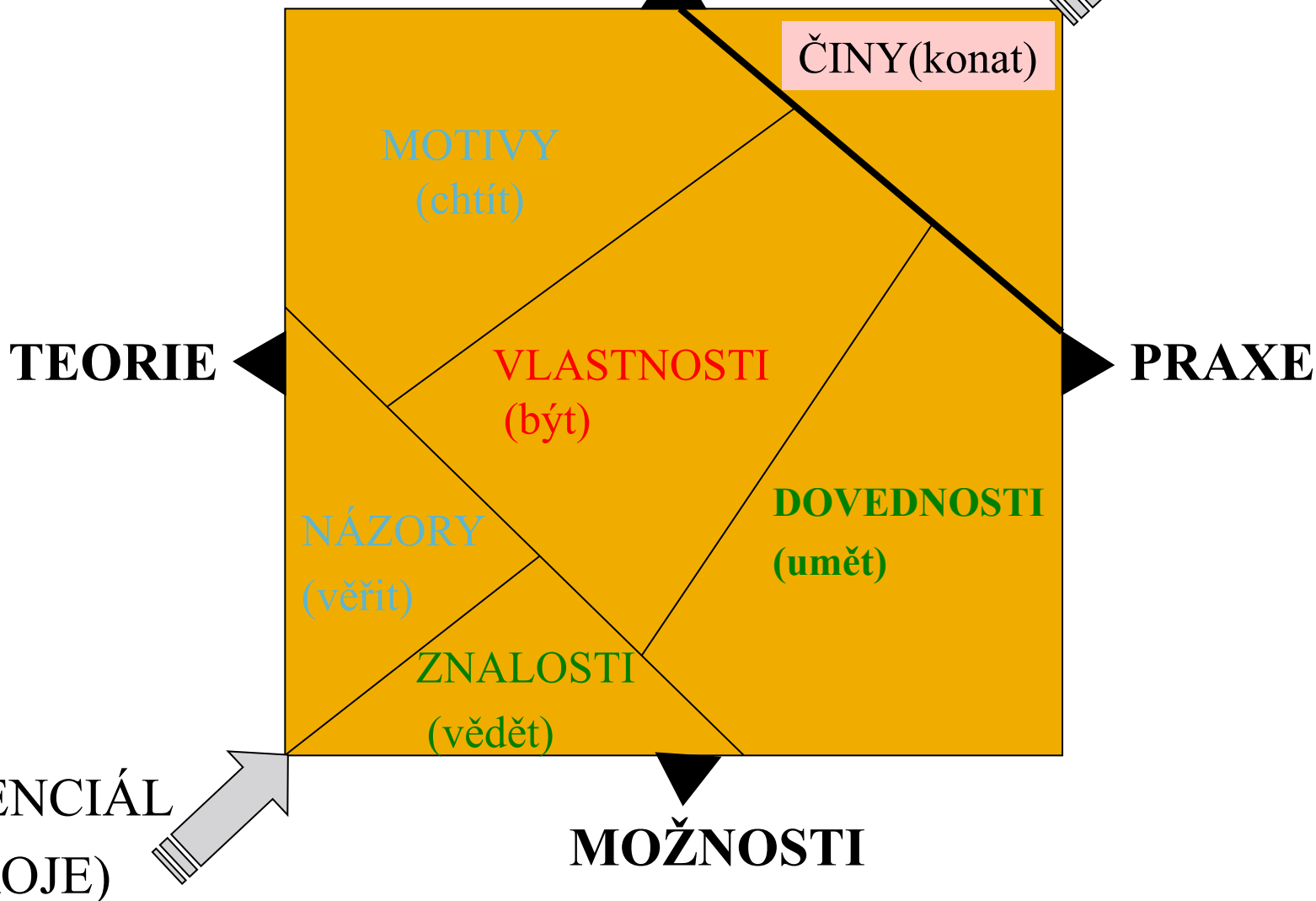
- Lidský potenciál organizace** představuje souhrn pracovního potenciálu všech pracovníků, který lze charakterizovat jako :
- ⇒ vědomosti a znalosti
  - ⇒ dovednosti a pracovní návyky
  - ⇒ postoje a motivační orientaci
  - ⇒ tvůrčí schopnosti a snahu po změně

Lidský potenciál organizace

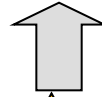
Vliv lidského potenciálu na plnění strategických cílů

ZÁJMY

Trojúhelník lidských zdrojů

Poznat a akceptovat

VLASTNOSTI-rozmanité

Fyzické a
psychické
zdraví

**SCHOPNOSTI
tvrdé/měkké**

POSTOJE

Poznat, měnit, sjednotit

Udržování potenciálu

VLASTNOSTI

Používáním se
vyčerpávají a
zpravidla
neobnovují

Fyzické a
psychické
zdraví

Používáním se
mohou
vyčerpávat, ale
jsou **obnovitelné**

POSTOJE

Používáním se
nevyčerpávají,
ale **sílí a rozvíjí**
se

SCHOPNOSTI

Lidský potenciál organizace

Další složky, které ovlivňují výsledný lidský potenciál organizace:

- ★ **faktory biologické** - zdraví a zdatnost
- ★ **psychologické** - volní složky osobnosti
- ★ **etické a zejména sociálně participační**

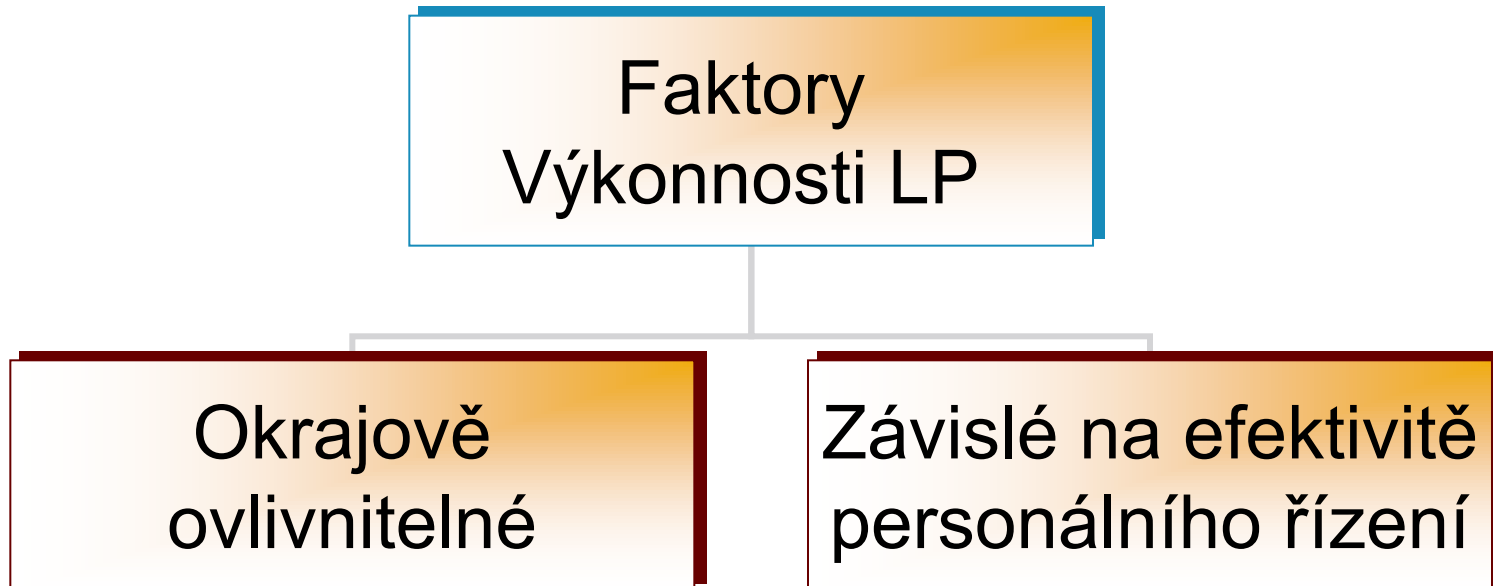
Proto je lidský potenciál organizace více než pouhým součtem dílčích potenciálů jednotlivců.

Zda-li dojde k uplatnění synergického efektu nebo naopak, bude-li lidský potenciál organizace snížen oproti výše uvedenému součtu, závisí především na jeho způsobu řízení.

2. Faktory ovlivňující výkonnost lidského potenciálu

Členění faktorů výkonnosti LP

Faktory výkonnosti člověka, které lze ovlivňovat okrajově

- zdraví
- zdatnost
- dovednosti
- vědomosti
- znalosti
- postoje
- motivaci
- tvůrčí schopnosti
- volní složky osobnosti a pod/.

Faktory výkonnosti člověka, závislé na efektivitě personální řízení

- **Míra požadavků** na kvalifikovaný výkon a kompetence
- **Vývoj pracovního potenciálu** člověka v průběhu času
- **Teorie atribuce** – posuzování lidí při práci /přísnost
- **Plnění rolí**
- Posuzování **společenských vlivů** na jedince – rodina, spolupracovníci, kolektiv, ostatní kontakty

Faktory, ovlivňující výkonnost lidského potenciálu

1. **Individuální rozdíly mezi jednotlivci** - původ, potřeby, přání, motivace a vlastnosti - schopností, inteligencí, osobností
2. **Míra požadavků na kvalifikovaný výkon a kompetence** - čím vyšší jsou požadavky na kvalifikovaný výkon a kompetenci, tím větší vznikají rozdíly mezi výkonností jednotlivců
3. **Vývoj pracovního potenciálu jednotlivce v průběhu času**.
  - Zrání - směr k dosažení plného pracovního potenciálu
  - Rozvoj - nepřetržitý proces změn chování a osobnosti jednotlivce
  - Stárnutí - zastavení růstu výkonnosti, období rezignace
4. **Společenské vlivy na jedince** -rodina, mimopracovní společenské kontakty a pracovní skupina.
5. **Teorie atribuce** – posuzování lidí - které atributy jsou příčinou úspěchu či neúspěchu závisí na našem individuálním přístupu

Faktory, ovlivňující výkonnost lidského potenciálu

6. **Chování při práci** - závisí na osobních charakteristikách a na situaci, ve které pracují. Je ovlivňováno následujícími faktory - postoje, frustrace a agrese, stres, odpor ke změnám
7. **Teorie hodnotové orientace** - vliv faktorů, které vedou k výběru práce a k jejich motivaci . Pokud práce splňuje podmínky, které jsou pro jedince důležité, pak tyto faktory jeho výkon ovlivňují (plat, jistota, vnitřní uspokojení, volnost rozhodování atd.)
8. **Role** - Výkon jedince snižuje zejména neurčitost role, neslučitelnost role a konflikt rolí.
9. **Psychologická smlouva**

Psychologická smlouva

- Řada vzájemných, nepsaných očekávání, která existují mezi jednotlivými zaměstnanci a jejich zaměstnavatelem
- Zajišťuje sdílení společného souboru hodnot nebo cílů
- Vytváří postoje a emoce, které formují a ovládají chování v organizaci.
- V každém typu organizace vznikají jiné psychologické smlouvy

Vybrané zaměstnanecké aspekty psychologické smlouvy

- Slušné a zásadové zacházení
- Jistota zaměstnání
- Prostor pro uplatnění schopností
- Příležitost k rozvoji dovedností a kariéry
- Zapojování do rozhodování a řešení, míra vlivu
- Důvěra v to, že organizace dodrží sliby
- Společný znak všech psychologických smluv je.....

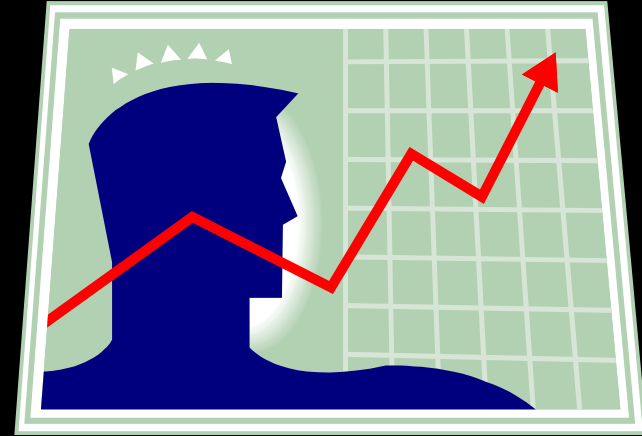
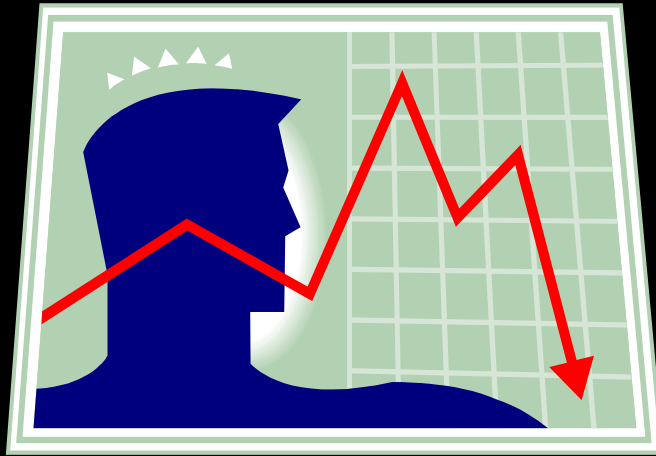
Vybrané aspekty psychologické smlouvy ze strany zaměstnavatele

- Schopnost
- Úsilí
- Ochota
- Oddanost
- Loajalita
- Společný znak .....

Kontrolní otázka :

Co psychologická smlouva v organizaci nejvíce ovlivňuje ?

3. Stav člověka v průběhu pracovního procesu

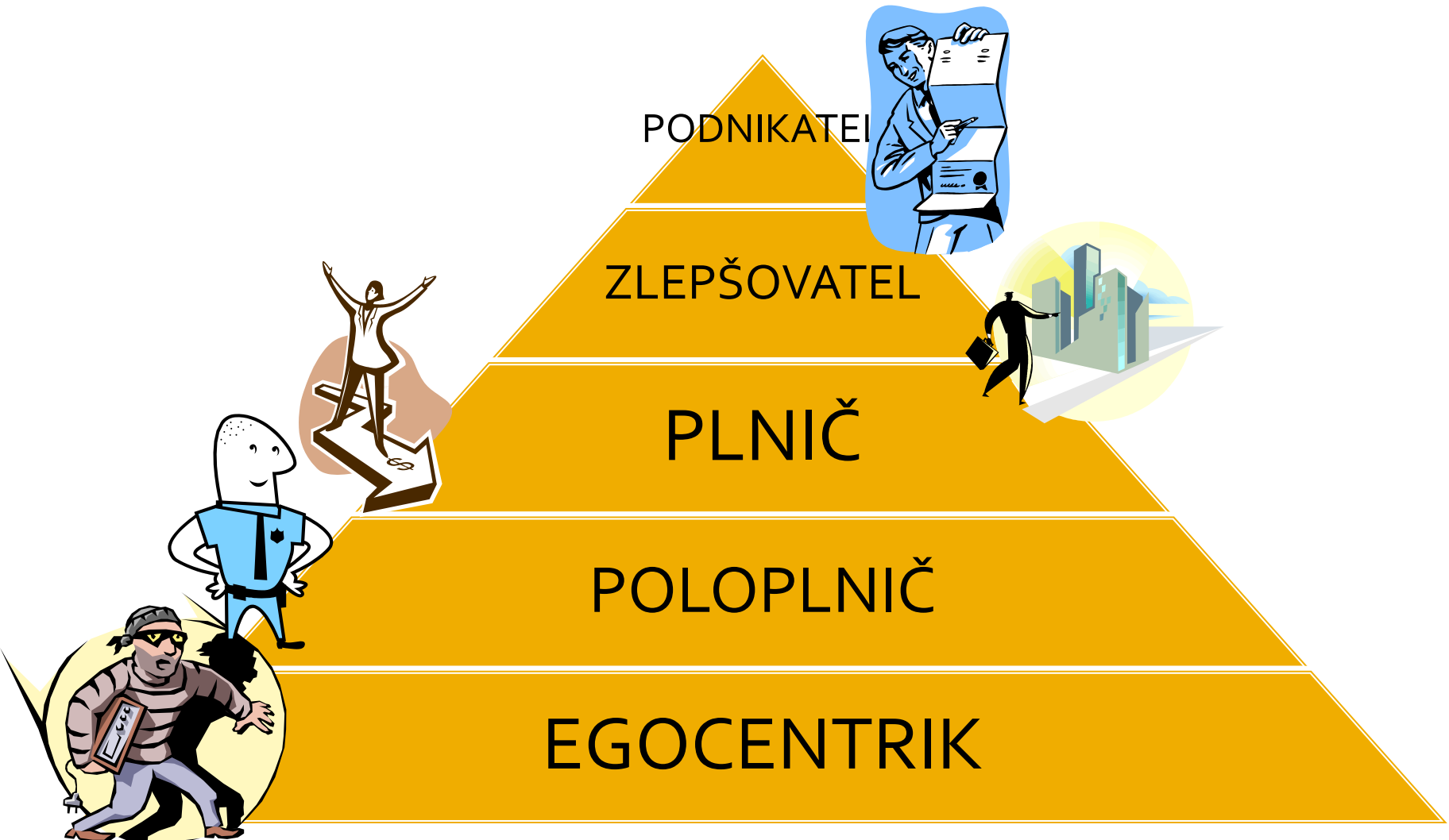

Stav člověka v průběhu pracovního procesu

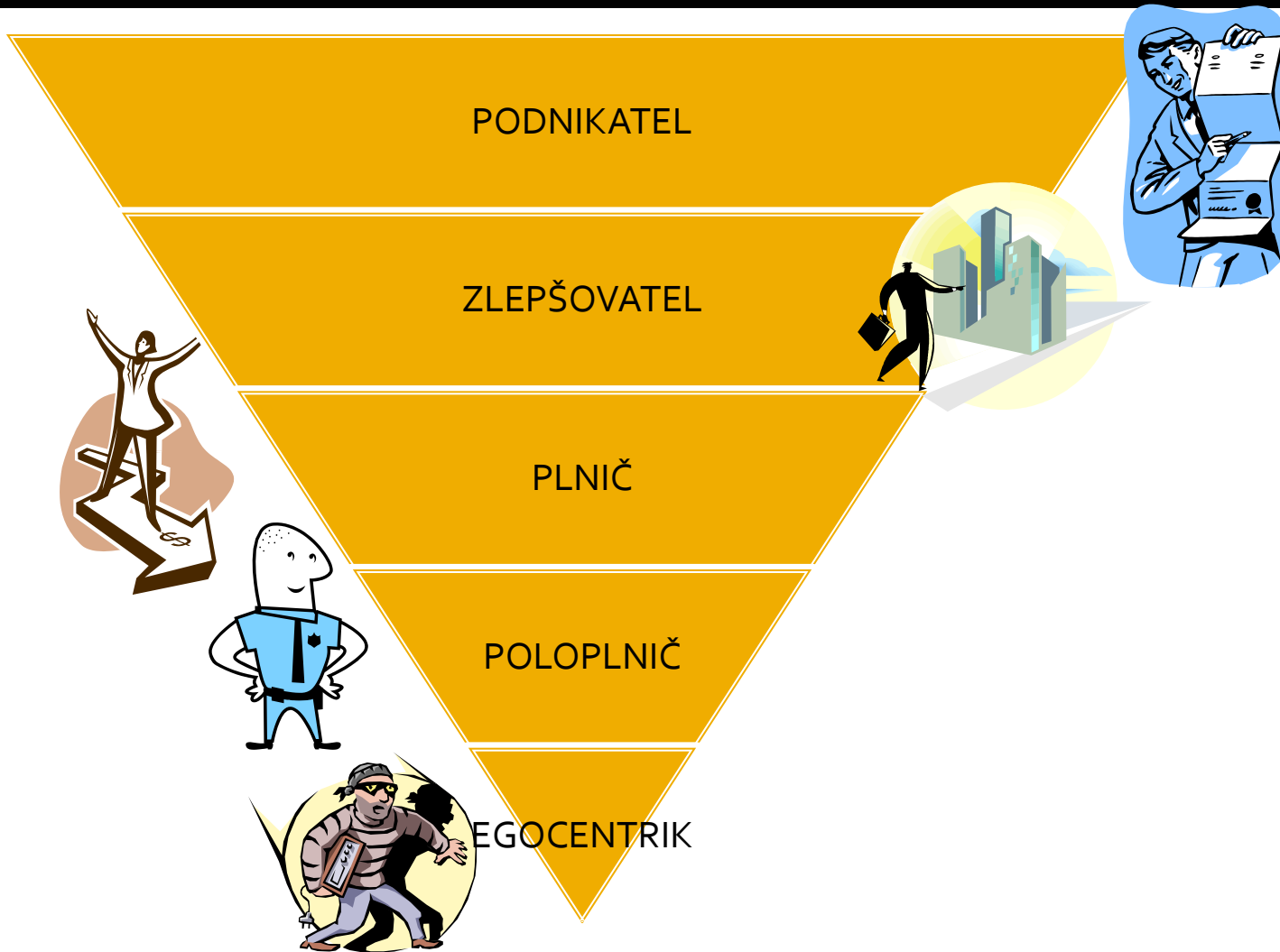
Vnímání a pochopení člověka jako pracovní síly komplikuje navíc ta skutečnost, že v průběhu pracovního procesu prochází člověk různými stavy díky charakteristikám svého vlastního potenciálu i vlivem faktorů, které na něho při práci působí.

Kopčaj (1996)

Znázornění stavů-reality

Znázornění stavů- CÍL

Úvaha k zamyšlení

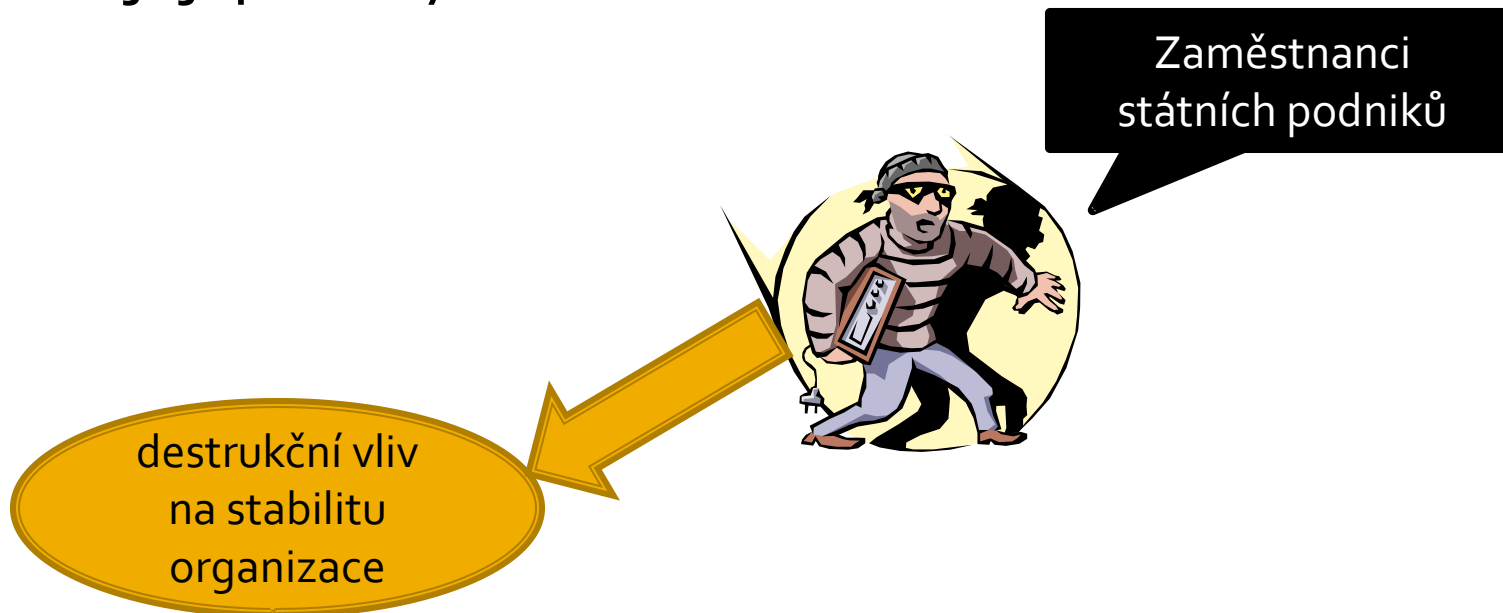

Kontrolní otázka

Co z toho pro personální řízení vyplývá?

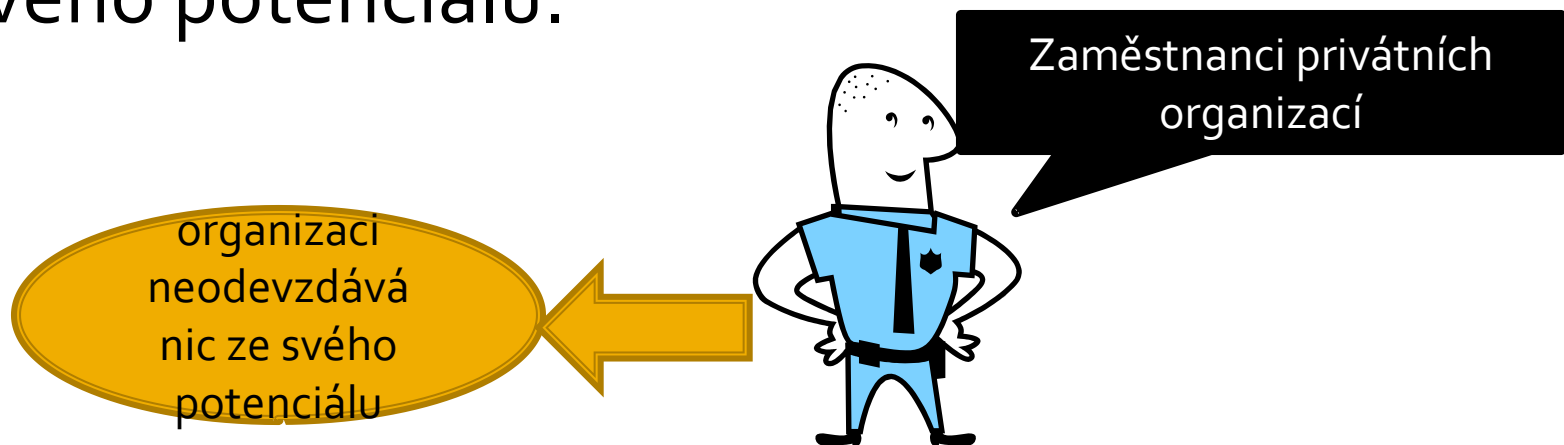
Stav člověka v průběhu pracovního procesu

- 1. stav egocentrický - člověk-egocentrik**
orientuje se pouze na sebe. Svůj tvořivý potenciál obrací proti organizaci, porušuje její zákazy a neplní její příkazy.

Stav člověka v průběhu pracovního procesu

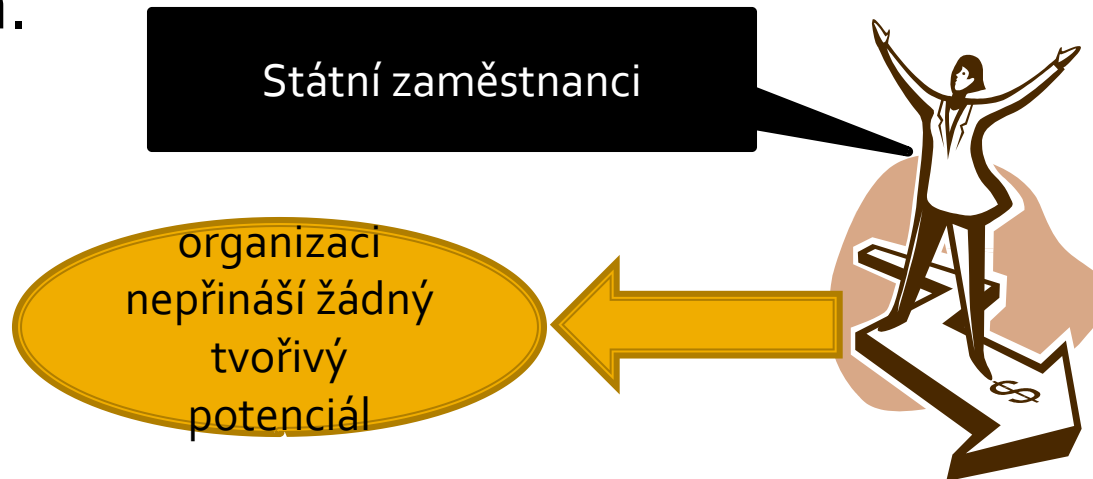
stav poloplnění - Člověk – poloplnič
plní pod dohledem veškeré jednoznačně definované příkazy a zákazy z objektivního donucení, aby si vydělal peníze. V tomto stavu člověk sám organizaci nic neodevzdává ze svého potenciálu.

Stav člověka v průběhu pracovního procesu

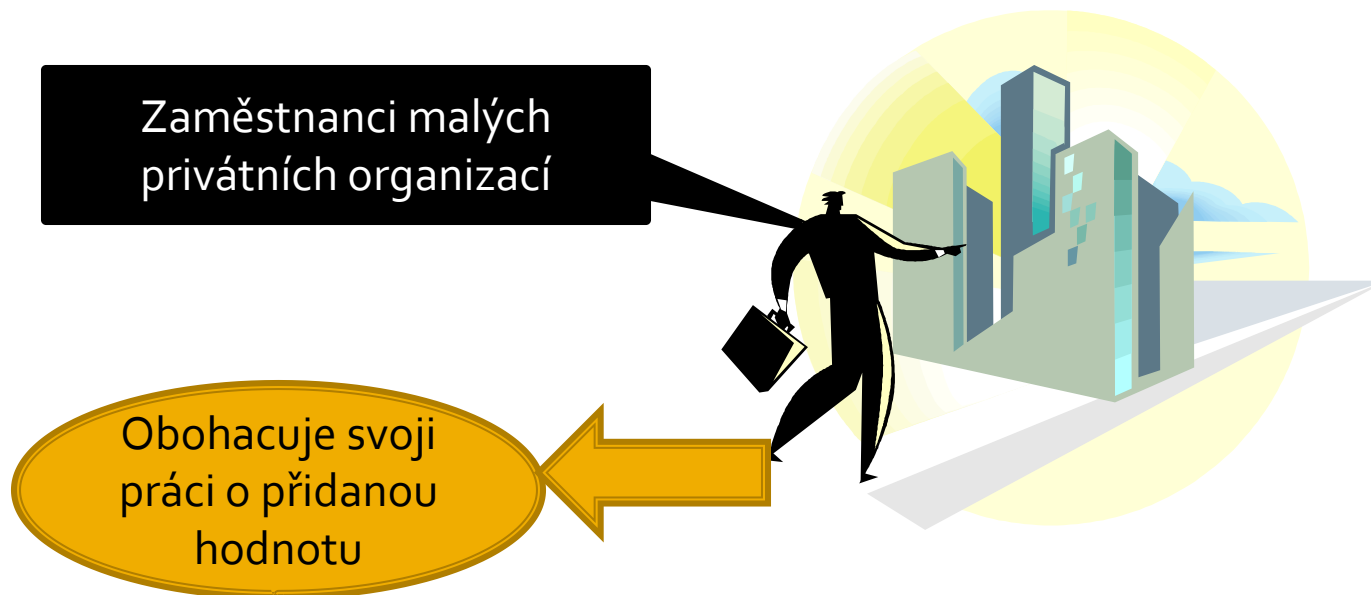
3. stav plnění - člověk - plnič

Plní všechny zákazy a příkazy podle instrukcí. Člověk v tomto stavu rovněž nevyužívá svého tvořivého potenciálu ve prospěch organizace. Zabránění stavům egocentrismu a poloplnění a převod do stavu plnění se pokouší byrokratický model řízení organizace. Vyniká odporem ke změnám.

Stav člověka v průběhu pracovního procesu

4. **stav zlepšování** - je výsledkem působení pozitivní organizační kultury. Člověk - zlepšovatel v tomto stavu nejenže plní příkazy a respektuje zákazy, ale využívá i svého tvořivého potenciálu ke zlepšování své vlastní práce, nikoliv však všech procesů.

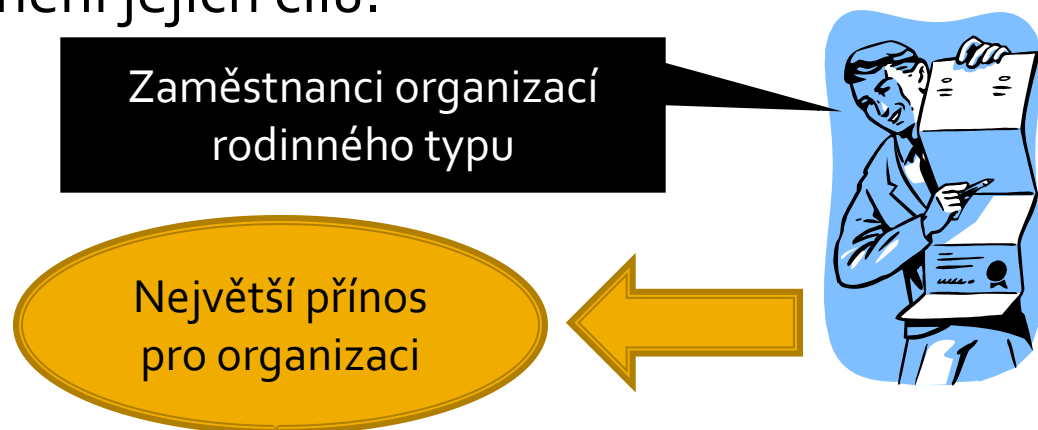

Stav člověka v průběhu pracovního procesu

5. stav podnikání –

je nejvyšším stadiem, kdy člověk-podnikatel pracuje ve prospěch organizace. Plní veškeré příkazy, respektuje zákazy a usiluje o zlepšování všeho druhu. Veškerý svůj potenciál dává ve prospěch organizace a přispívá tak maximálně k plnění jejich cílů.

Pamatujte!

- Označení stavu není označením pracovníka.
- Tentýž člověk může projít v průběhu dne všemi pěti stavy.
- Stav lidského potenciálu v organizaci, ve kterém se lidé dlouhodobě nacházejí má rozhodující vliv na její výkonnost, efektivitu a stabilizaci.

4. Politika lidských zdrojů (personální politika)

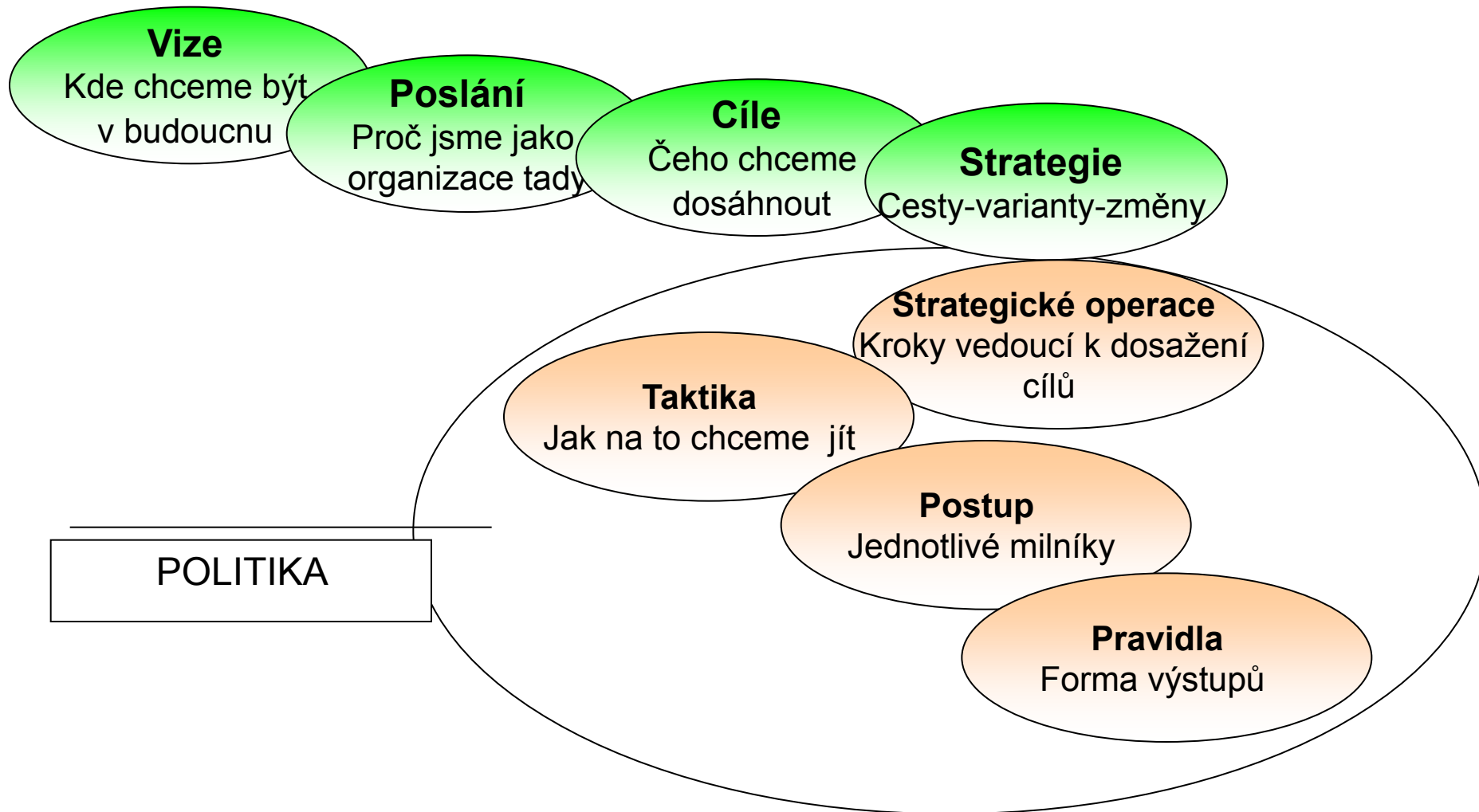
Politika lidských zdrojů jako nástroj pro realizaci personální strategie

- Politika lidských zdrojů /personální politika jsou **stabilní pravidla** přístupu k řízení lidí .
- Pomáhá zejména vedoucím pracovníkům **v rozhodování o lidech**
- Zajišťuje **jednotný přístup** v souladu s organizačními hodnotami, proto je úzce provázána s organizační kulturou
- Existuje v každé organizaci buď v **implicitní nebo explicitní podobě**
- Z hlediska strategického řízení patří pravidla personální politiky mezi **strategické operace**

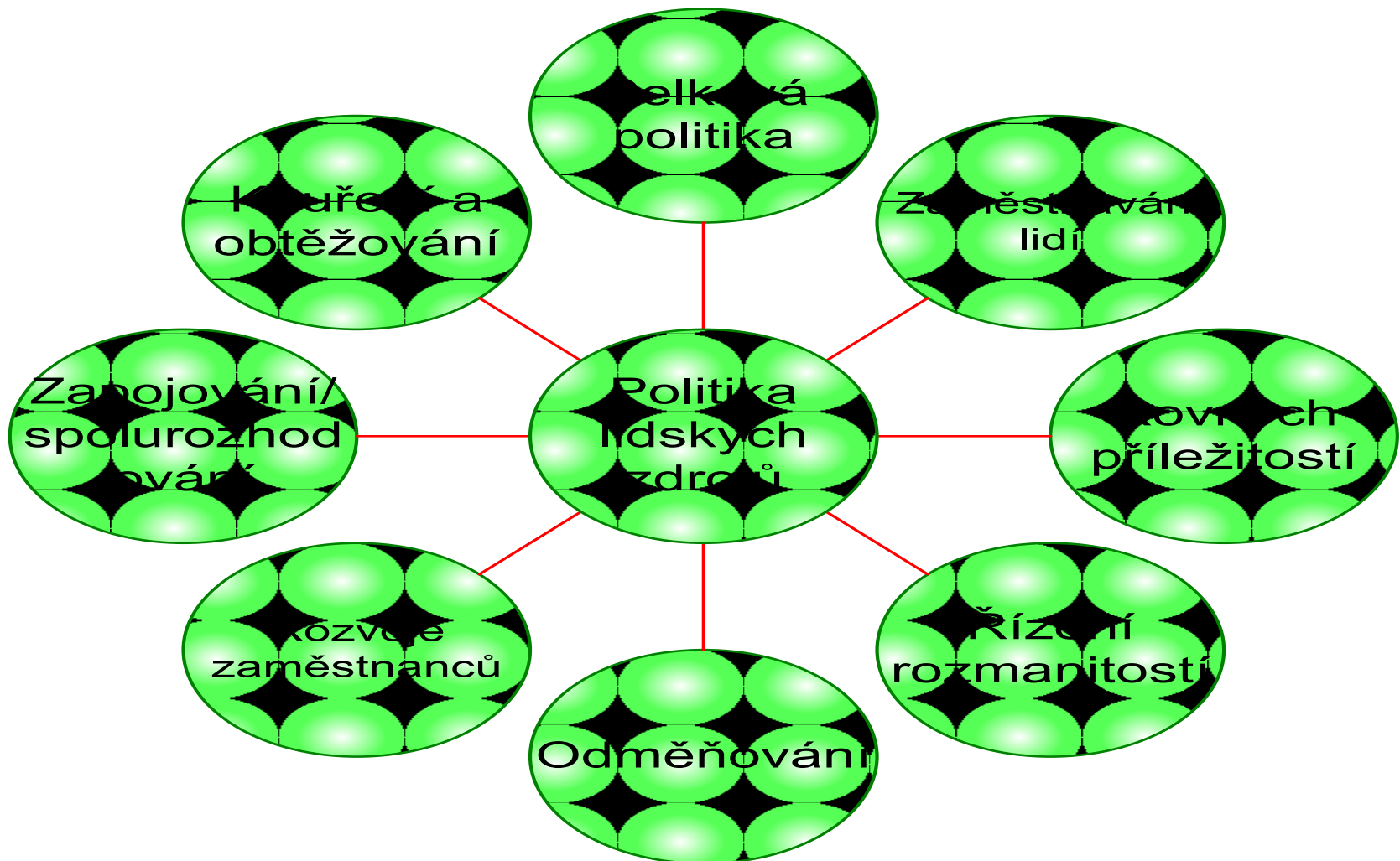
Vztah nejdůležitějších pojmů v personálním řízení

Srovnání obecných pojmů

Možné oblasti personální politiky/ politiky lidských zdrojů

Postup při formulování politiky

1. Pochopit organizační kulturu a její **sdílené hodnoty**
2. **Zvolit formu** implicitní/ explicitní a odůvodnit tuto formu
3. Analyzovat **vnější vlivy** /právní legislativa ČR i EU
4. Stanovit **jednotlivé oblasti**, kde bude třeba politiku definovat
5. Prozkoumat **názory manažerů** – zejména TOP managementu na jednotlivé oblasti politiky

Formulování politiky

6. Zjistit nebo odhadnout **názory zaměstnanců** /anketa – psychologická smlouva
7. Zjistit **názory odborů**
8. **Zanalyzovat získané informace** a připravit návrh politiky
9. **Prokonzultovat** – projednat a schválit politiku
10. **Informovat** o politice např. formou školení

Jak na to ? – Ukázka postupu

- I. Definice strategické operace v rámci personální politiky vždy navazuje na nějaký strategický cíl

Příklad **strategické operace** :

„Řešení kouření na pracovišti“

Strategický cíl:

EFEKTIVNÍ VYUŽÍVÁNÍ PRACOVNÍ DOBY

(minimálně 7 hodin z 8,5)

Jak na to ? *Ukázka postupu*

II. Taktika – jak na to chceme jít

Příklad taktiky :

- *Zakázat kouření na pracovišti nekuřáků*
- *Omezit čas, strávený kouřením mimo pracoviště na úkor pracovního času*
- *Vytvořit kuřácké kouty, kde nebudou nekuřáci obtěžováni*
- *Skloubit efektivně kuřáckou přestávku s pracovní aktivitou*

Jak na to ? *Ukázka postupu*

III. Postup – jednotlivé milníky k řešení

Příklad postupu :

- *Rozlišovat kuřáky a nekuřáky již při přijímání zaměstnanců*
- *Provést sesazení kuřáků do společných prostor*
- *Zajistit povinnost pravidelné lékařské kontroly kuřáků*
- *Stanovit do pracovní smlouvy ujednání o náhradě času, stráveného u silných kuřáků v kuřáckých koutcích*

Jak na to ? *Ukázka postupu*

IV. Pravidla – Forma výstupů z našich úvah

Příklad pravidel :

- *Pracovní pokyn personálního ředitele pro kouření na pracovištích*
- *Pracovní pokyn na uzavírání pracovní smlouvy s kuřákem*
- *Sjednání nadpracování času kuřáků v kolektivní smlouvě*
- *Zavedení povinného čerpání nákladů na pravidelné lékařské kontroly kuřáků do sociálního programu*